

Izhaja:

10. in 25. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankirati.

Rokopisi se ne vračajo.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:

za celo leto 1 gold.,
po pošti prejemam
1 gld. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Izdajatelju „Mira“.

Leto VII.

V Celovcu 10. oktobra 1888.

Št. 19.

Govor slovenskega poslanca Gr. Einspielerja o koroških šolah.

(V 9. seji dež. zbora dne 21. sept. — Po steno-
grafičnem zapisniku.)

„Ako sem danes pri deželnem šolskem proračunu prosil za besedo, ni se zgodilo, da bi stavil kak predlog, ampak le, da naznamim želje svojih slovenskih in katoliških volilcev. Danes hočem le nekoliko pojasniti naše šolske razmere in tako po svojih slabih močeh nekoliko pripomoči, da se doseže sprava v zadevi, ki že več let uznemirja našo deželo.

Namen šole je npravno-verska, ali boljje versko-npravna odgoja. Vsi smo v tem edini, da naj se po šolah širi omika kar mogoče globoko med narod. Vir omike je pa vera, in brez vere ni prave omike. Zato pa tirjamo, naj se šola postavi na versko podlago, da zamore postati temelj in začetek omike. Morda se mi bo ugovarjalo, da je v šole itak verski poduk upeljan, in sicer po dve uri na teden, in da se moli pred šolo in po šoli; — so namreč tudi šole, v katerih te molitve ni. Ugovarjalo se bo, da se učenci vodijo tudi k sprejemu sv. zakramentov, da se tedaj dosti ozira jemlje na vero. Mi pa s tem nismo še zadovoljni, da sme katehet dve uri na teden podučevati krščanski nauk, da se opravlja šolska molitev in da prejemajo otroci trikrat v letu sv. zakramente. Mi hočemo, naj verski duh prešine vso šolo in ves šolski poduk, šola naj se zveže s cerkvenim življenjem, in ne samo katehet, ampak tudi učitelj mora odgojevati v npravno-verskem duhu.

Saj je npravno-verska odgoja namen vsega šolskega poduka. Zato tirjamo za katoliške otroke katoliške šole, katoliške učitelje in katoliške šolske bukve. Mi ne tirjamo, da bi morala samo duhovščina v šoli gospodovati, želimo pa, da cerkveni, katoliški duh v šoli zopet najde svoje mesto. Prva želja katoličanov in Slovencev v deželi je katoliška verska šola. Zato so pa tudi mnogobrojno podpisali prošnje za Liechtensteinov predlog. Žal mi je, da mi število teh prošenj ni natanko znano.

Versko-npravna odgoja v šoli se pa nadalje še ovira po sedanji jeziki v ni uredbi. Slovenski kateheti so se že večkrat pritožili, da otroci ne znajo slovenski brati, tako da jim slovenski katekizem nič ne koristi. Tako zamore katehet le ustmeno podučevati. To mi bo, mislim, potrdil tudi gosp. deželni šolski nadzornik, ki je zavolj omenjenih pritožb šole pregleдал in tudi gg. katehete k pregle-

dovanju povabil. Več gospodov duhovnikov mi je pravilo, da se je g. nadzornik sam prepričal, da znajo otroci res premalo slovenski brati, tako da se jim slovenski katekizem ne more v roke dati. Zato je učiteljem naročil, naj z otroci vsak teden eno uro slovenski katekizem berejo. S tem pa Slovenci ne moremo biti zadovoljni. Slovenci imajo pravico do slovenskih šol. Ta pravica se naslanja na člen XIX. drž. osnovnih postav, kateri pravi, da imajo vsi narodi v državi pravico, da gojijo svojo narodnost in svoj jezik. Isti člen pravi, da so vsi jeziki, ki so v raznih deželah navadni, enakopravni tako pri uradih in v javnem življenju, kakor tudi v šolah. Nadalje pravi, da se morajo vsakemu narodu dati pomočki, da se izobrazijo v svojem jeziku, in da se v deželah, kjer sta dva jezika, noben človek ne sme siliti, da bi se učil drugega deželnega jezika.

Da se smejo Slovenci sklicevati na ta člen drž. osn. postav, priznal je tudi g. minister za uk in bogočastje, ko je občina Šmarje na Štajerskem prosila, naj se odpravi nemški poduk in upelje slovenski. Pri deželnem šolskem sovetu se je občini prošnja odbila, minister je pa na njen priziv odločil, da naj bo v Šmarski šoli na vseh razredih učni jezik slovenski, nemščina pa naj se kot neobvezni predmet predava počenši s četrtim šolskim letom, to pa zato, ker se nihče ne sme siliti, da bi se učil drugega deželnega jezika.

Ravno to tirjajo koroški Slovenci za svoje šole. Oni ne tirjajo, naj bi se nemščina čisto odpravila iz šole; nihče ne pravi, da je nam nemščina čisto nepotrebna. Slovenci vejo, da jim je nemščina koristna, in se je ne branijo. Prošijo pa, naj se poduk v nemščini tako uredi, da se zamorejo tudi v slovenskem jeziku vsega tega naučiti, kar je nalceno ljudskim šolam. To so koroški Slovenci izrekli v mnogih prošnjah, v katerih so prosili za slovenske šole. Kažem na 93 prošenj od leta 1886; kažem na prošnjo, katero so letos podpisali moji volilci in odposlali dež. šolsk. sovetu; kažem na več drugih prošenj, ki so se uložile v novejšem času, n. pr. na prošnjo Št. Jakobske občine in na ono iz Št. Lenarta pri Sedmih Studencih; kažem na tri druge prošnje, ktere so se, kakor se je bralo, odposlale na c. k. učno ministerstvo, ker pri c. k. dež. šolskem sovetu v Celovcu niso našle uslišanja.

Mislim, da morajo Slovenci vendar tudi nekaj dobiti za svoje velike šolske stroške, in sicer to, da se ne učijo samo nemščine, ampak da se izobrazijo tudi v svojem slovenskem jeziku v toliki meri, da zamorejo slovenski gladko brati, kar berejo, razumeti, in kar govorijo, prav zapisati. Zato

tirjajo slovenščino kot učni jezik v vseh razredih. Poduk v nemščini naj se začne s četrtim šolskim letom kot neobvezni predmet. Gotovo bo šola na podlagi maternega jezika prej dosegla svoj namen, pa tudi nemščine se bojo več naučili, kakor po dosedanji uredbi.

Prosim gospode, naj bojo pravični proti Slovincem, kakor smo mi pravični proti Nemcem. Ako kje prosijo za nemško šolo, precej jo dobijo. Tam nič ni tistih „preiskav“, kakor pri slovenskih prošnjah, ktere se potem ali odbijejo ali pa se jim le nepopolno ustreže. Omenjam le, kako se je godilo prošnji Št. Jakobske občine. Pogosto se nam ugovarja, da slovenske občine same prosijo za nemške šole. Če občino prašajo: „Ali želite, da se otroci nemščine učijo?“ verjamem prav rad, da rečejo: „Ja, mi to želimo.“ Ko bi jih pa še prašali: „Ali hočete, da se učijo tudi slovenščine?“ bi gotovo spet odgovorile: „Ja, mi hočemo.“ Prosim v tej zadevi za več nepristranosti. Če bomo vsi brez strasti prevdarjali in vsakemu svoje pustili, potem bo prenehal prepir za šolo in mir se bo v deželo povrnil.“

Nadaljni razgovor.

Na te v pomirljivem duhu govornje besede je prav strastno odgovarjal deželni odbornik in ud dež. šol. sojeta dr. Ubl. Prežvekaval je večinoma stare, že davno ovržene fraze. Gosp. Einspielerju je odrekal pravico, govoriti v imenu koroških katoličanov. Mislimo, da ima katolišk duhovnik za to več pravice, nego liberalci, ki se malo zmenijo za vero, in katerih mnogi so katoličani samo še po krstnih bukvah. Rekel je, da je v sedanji šoli popolnoma dobro skrbjeno za versko odgojo. (?) Trdil je, da so prošnje za slovenske šole le prisiljene, ker se ljudje gg. župnikom nočejo zameriti. Pri tem se je sklical na Bilčoves. Tam so res napravili prošnjo za slovensko šolo. Potem pa so šli Celovski gospodje jih obdelovat, in so jih tako dolgo pestili, da so razun dveh vsi drugi odborniki svoje podpise preklicali. Tukaj se more pač reči, da je bil preklic prisiljen, ne pa prva prošnja. Kažemo pa na Št. Jakobsko občino, ki je že kake trikrat uročila prošnjo za slovensko šolo. Sam okr. glavar Praxmarer iz Beljaka je dobil nalog, naj gre odbornike obdelovat, da prekličejo, pa niti enega ni mogel pregovoriti. Ali je bila mar tudi ta prošnja „prisiljena“? — Potem je začel črniti slovenske duhovnike, da ne hodijo v šolo in zanemarjajo krščanski poduk. Našel je posamične šole in koliko ur so kateheti zamudili. S tem pa ničesar ni dokazano, dokler nam nič ne pove, ali so bile zamude opravilne, ali ne? O župniku v Krivi Vrbi nam je znano, da je bil tisti čas bolan, potem seveda ni mogel v šolo hoditi! Gosp. Drobežu, bivšemu župniku na Radišah, se je očitalo, da od januarja do maja 1884 ni bil v tamošnji šoli. Kako debelo se je dr. Ubl zlagal, vejo vsi tisti, katerim je znano, da se je g. Drobež že koncem meseca januarja preselil iz Radiš v svojo novo faro v Mohličce. Njegov naslednik, kteremu je dr. Ubl očital, da je od maja 1887 do febr. 1888 zamudil 44 ur, je mesca novembra hudo zbolel in začetkom marca 1888 v Celovski bolnišnici umrl. Taka je resnicoljubnost Ublnova. Naslednik Podlipnikov, provizor na Radišah, je imel oskrbo-

vati tri fare. Da se pri tolikih opravkih pripeti kaka zamuda, je očitno. V Št. Lipšu ni duhovnika; kaplan v Doberli vesi, ki ima itak dosti opraviti in doma veliko šolo, naj bi poldrugo uro daleč v Št. Lipš hodil in nobene ure ne zamudil. Ali je to mogoče? Tako bo najbrž z vsemi drugimi šolami, ktere je dr. Ubl naštel. Pri nas je veliko pomanjkanje duhovnikov; marsikteri priletni župnik, ki je imel prej kaplana, ga zdaj nema, po vrhu pa mora oskrbovati še kako sosedno faro, in potem naj oskrbuje še kake tri šole!! O tem pa g. dr. Ubl ni zinil besedice! Dobro bi pa bilo, ko bi gg. duhovniki, ktere je dr. Ubl očitno prijel, temeljito odgovorili ne samo v časnikih, ampak tudi v pisnih na slavni knezoškofijski urad in na dež. šol. sovet, da se v bodoče tako plitvim napadom vrata zapahnejo. — Očital je nadalje slovenskim duhovnikom, da svojim predpostavljanim pošiljajo lažnjiva poročila. Upamo, da mu odgovora ne ostanejo dolžni! — Prav smešna je bila še njegova trditev, da je na Koroškem samo Jezerska občina čisto slovenska! Naj bi ta učeni in temeljiti mož vendar pogledal v „Ortsrepertorium“, kjer so uradne številke ljudskega številenja (Slovincem gotovo ne prepravilne!) in našel bo: občina Bistrica podjunjska 2279 Slovincem in 29 Nemcev; Tolsti Vrh 1914 Slovincem in le 17 (?) Nemcev; Libelče 2015 Slovincem in le 4 Nemci; Blato 2125 Slovincem in le 4 Nemci; Galicija 1082 Slovincem in le 1 Nemeč; Globasnica 1330 Slovincem in 7 Nemcev; Škocijan 1262 Slovincem in 20 Nemcev; Rikarjaves 1852 Slovincem in le 4 Nemci itd. Ali mar te občine niso čisto slovenske? In našeli bi jih lahko še več; te smo vzeli le iz dveh sodnih okrajev. Ali mar 4 Nemci ali 1 sam Nemeč zadostuje, da občina ni več čisto slovenska? Tedaj se lahko reče, da na Koroškem tudi nobene čisto nemške občine ni; kajti v vsaki se še nahaja kak slovenski hlapec ali delavec. Seveda ga tam med Nemce zapišejo, pri nas pa ne pozabijo na nobenega „Nemca“, ko bi tudi le na pol- ali posili-nemec bil! Že iz tega bi lahko vsak spoznal, koliko so vredne trditve Ubl-nove; kajti če mu že Galicija ni več čisto slovenska, ker se je tam 1 — reci eden sam — človek med Nemce zapisal, potem že vemo, kako štatistiko in pravičnost imamo od teh ljudi pričakovati! — Na koncu govora je postal apostelj npravnosti in je rekel, da je nenravno (nečedno), netiti narodni prepir, kjer je bil do zdaj mir, in sicer delati prepir iz nenravnih (nečednih) nagibov sebičnosti. Mi pa mislimo, da je popolnem lepo in čedno, usmiliti se naroda, ki je bil prej zaničevan in zanemarjen, potlačen in izsesan, vzdigovati ga na višo stopinjo na podlagi poduka in samosvesti, ter rešiti ga nemilih jerošov! Nenravno in nečedno pa je to, kar stranka dr. Ublna od nekdanj dela in tudi zanaprej namerava: namreč odvzeti Slovincem materni slovenski besedo in po dolgi vrsti bridkih in mučnih let ponižanja in ponemčevanja narediti iz njih Nemce, iz katerih bi nikoli nič pametnega ne izrastlo, ker ves narod bi tuji jezik do dobrega prebaviti ne mogel in govoril bi tisto razmazano in siromašno nemščino, kakor se čuje v nižjih krogih v Celovcu, ki je itak le ponemčeno mesto. Na podlagi tacega siromašnega in le na pol razumljenega jezika bi se koroški Slovenci do višje stopinje povzdigniti ne

mogli in postali bi hlapčevska podlaga pravim Nemcem v rajhu. Zato smo pa mi proti ponemčevanju, in kdor to zagovarja, dela nečedno in nelepno, naj že ve za to ali pa ne. Nečedno pa je tudi to, da nam kratijo naše pravice in nam dajejo namesto nje le zvite izgovore in prazne fraze.

Za dr. Ublnom se je oglasil še znani dr. Abuja, ki misli, da mora povsod zraven biti, kjer se more Nemcem kaj prikupiti na škodo svojih slovenskih rojakov. Hvalil je deželni šolski svet in rekel, da so njegovi volilci s sedanjo šolo zadovoljni. Ali mož nič ne ve o Ciril-Metodovi družnici na Zilski Bistrici? Njeni udje gotovo niso zadovoljni z nemškimi šolami, ravno tako ne tisti možje v Št. Lenartu, ki so nedavno odposlali prošnjo za slovensko šolo. Bolj resnično bi bil tedaj gosp. doktor rekel: „Nekteri možje mojega volilnega okraja so s sedanjo šolo zadovoljni, nekteri pa ne.“

Odgovor Einspielerjev.

Tem dvema govornikoma je naš poslanec g. Einspieler tako odgovoril:

„Slovenskim katehetom se je vrglo v obraz hudo očitanje, da zanemarjajo svoje dolžnosti. Gosp. poslanec dr. Ubl je rekel, da slovenski kateheti šolski poduk ali popolnoma ali pa vsaj deloma zanemarjajo. Koliko je na tem resnice, kar je rekel o šolah v Freudenbergu, Krivi Vrbi, v Št. Martinu in v drugih omenjenih krajih, ne morem razsoditi, ker nisem imel v rokah uradnih poročil o pregledovanju tistih šol. Očitanje pa, ki se je v obraz vrglo vsem slovenskim katehetom (klici: „Ni res!“ dr. Ubl: „Le nemu delu.“) zavračam odločno v imenu vsih slovenskih katehetov.

Gospod predgovornik je omenil tudi tiste prošnje in izjave, ki tirjajo, naj pri slovenskih šolah gledé učnega jezika vse pri starem ostane. Jaz pa tem izjavam ne pripisujem prevelike važnosti. Nasproti jim postavim tistih 93 prošenj za slovenske šole od leta 1886, potem tiste prošnje za slovenski poduk, ki so dež. šol. совету došle še letos; potem pa to, kar je sam g. dež. šol. nadzornik skusil in videl pri šolskem pregledovanju. Opominim le, kar sem že prej omenil, da je na Brnci zaukazal bralne vaje v slovenskem katekizmu, ktere ga otroci prej niso brati znali. Zdaj mi je pa znano, da je tudi krajni šolski svet na Brnci odposlal tako izjavo, naj pri šoli gledé jezika vse pri starem ostane. Ne razumem, kako se vjema ta izjava z omenjeno naredbo g. šol. nadzornika: pregledovanje je pokazalo, da poduk ni bil dober, krajni šolski svet pa prosi, naj pri tem poduku ostane! Le nekaj bi še rad omenil. Če gospodje nič ne vejo o tolikoštevilnih prošnjah za slovenske šole, krivo je temu deloma tudi naše časopisje; kolikor sem namreč opazil, priobčuje naš uradni list le prošnje za nemški poduk in da naj v šolah vse pri starem ostane; o slovenskih prošnjah pa še nikoli ni nič črnil. Tudi v tem oziru, mislim, moralo bi se Slovencem več pravice skazovati, in ravno deželni uradni list bi moral svojim bralcem povedati, kako misli vsa dežela o šolstvu. Pravično bi bilo, naštetih ne samo tiste izjave, ki tirjajo nemško šolo, ampak tudi tiste občine, ki prošnje za slovensko.“

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Celovca. (Pozor! občinske volitve se bližajo.) V kratkem bomo imeli po vsem Koroškem občinske volitve. Prosimo vas, dragi rojaki, da obrnete na to zadevo vso svojo skrb. Kakor si bote zdaj postljali, tako bote tri leta ležali! Koroškim Slovencem bi se mnogo bolje godilo, ko bi bili pri volitvah bolj ostri in odločni. Gospodom se nočejo zameriti, zato volijo v odbore najrajši take, ki imajo največ premoženja in nosijo gosposko suknjo, češ, ti imajo največ časa in so tudi v pisavi bolj zmožni. S tem pa zadenejo ravno nemške liberalce, svoje nasprotnike, ki ne marajo ne za kmeta, ne za njegov slovenski jezik, ne za duhovščino in vero, ampak vlečejo s Celovškimi liberalci, ki bi najrajši vso slovenščino v žlici vode vtopili. Taki so tudi vselej radi pripravljani, da zidajo nove šole in nakladajo sosedom neznošna bremena, ker sami revščine ne poznajo in se jim tudi kmet nič ne smili; le za šole so prav vneti, ker mislijo, da bojo te spremenile vse Slovence v Nemce in liberalce. Pri vsaki priložnosti se oglašajo zoper slovenske pravice in vpijejo, da je bolje, če vse pri starem ostane, da naj bo Slovenec še zanaprej zaničevan in zavržen. Ne volite takih; rajši volite prave krščanske in slovenske može, če prav v kmečki obleki hodijo in če prav niso tako visoko študirani. Taki, ki imajo sami žulje na rokah, bojo tudi z vami usmiljenje imeli. Taki, ki so sami katoliški Slovenci, ne bojo nič sklenili, kar bi žalilo vero ali slovensko narodnost. Torej pozor!

Iz Celovca. (O lovskih kartah.) V deželnem zboru je bil letos spet govor o lovskih kartah. Grof Goës je v imenu finančnega odseka predložil, naj se dohodki lovskih kart obrnejo za šolske potrebe. Temu pa se je ustavil slovenski poslanec g. Einspieler. Rekel je, da so občine na zgubi zavolj lovskih kart, zato naj se dohodki lovskih kart prepustijo občinam. Znano je namreč, da je več občin, ki imajo svoj lov in ga dajejo v najem. Prej so dobivale še precej najemnine; odkar so pa upeljali lovske karte, ni kmetom nič več za lov, ker so karte predrage, zato se pa tudi dosti ne poganjajo, da bi dobili lov v najem. Če je občina prej dobila za lov 100 gld. najemnine, dobi zdaj komaj 50 gld. Kakor vselej, so tedaj tudi pri tej reči kmečke občine na zgubi. Toraj je imel naš poslanec čisto prav, ko je predložil, naj se to, kar nesejo lovske karte, prepusti občinam. Vsak bi mislil, da bojo kmečki poslanci, kakor Seebacher, Oraš itd. tak predlog z veseljem podpirali, saj so od kmetov voljeni in so tudi obljubili, delati za kmeta. Pa nič tacega! Pustili so g. Einspielerja na cedilu! Zdaj vidite, Slovenci in kmeti, kdo je vaš prijatelj, in koliko smete verjeti tistim liberalcem od „bauernbunda“, ki se toliko ustijo, da imajo le kmetovo korist pred očmi. Le volite jih še, ki se tako malo brigajo za potrebe kmečkih občin!

Iz Lipe nad Vrbo. (Žalostne in vesele novice.) Na god Male Gospe popoldne smo imeli v sosedni fari Rožeški nenavadno slovesen pogreb 14 let stare pridne in pobožne Mice Peterman. Rajna je bila rejenka in najboljši učenka Marijinih šol v Gospi Sveti. Ker je bila ta deklica izgledno lepega življenja, zasluži, da „Mir“ bolj

obširno popiše njeno dejanje in obnašanje. (Glej dopis iz Rožeka.) — 16. septembra je padel neki Jožef Tašbeh, Leirovcev v Podravljah, v Dravo. Revez je bil skoraj popolnoma slep. Popoludne se je sprehajal na bregu Drave, je zdrknil in se zvrnil v precej veliko Dravo, iz ktere ga nismo še dobili. — V nedeljo Marijinih sedem žalost smo imeli v Lipi opravilo kronanja podobe Lurške Matere božje. Dvanajst devic v belih oblačilih z višnjevimi traki je spremljalo v procesiji pozlačeno krono, katero so nesli župnik sami na lepej blazini, ktera je bila pogrnjena z pozlačenim pajčolanom. Krona se je že poprej blagoslovila na god Male Gospe. Potem, ko se je krona postavila nežnej Marijinej podobi na glavo — med bobnenjem možnarjev — so gosp. župnik v pobožnej molitvi celo faro in vse tiste, ki bodo pred to kronano podobo molili, v Marijino pomoč in varstvo izročili in posvetili. Pred kronanjem pa so g. župnik razložili pomen kronanja, zlate krone in kako naj bi mi bili žive zlate krone Bogu v čast in Mariji Božjej in našej materi v veselje. Tako smo dan Marijinih sedem žalosti spremenili letos v Marijino in naše slovesno veselje.

Iz Rožeka. (Nebeška nevesta.) Čudno, da Vam nobeden nič ni pisal o smrti in pogrebu nenavadne deklice Marije Petermanove, hčere tukajšnega mesarja in gostilničarja. Bila je učenka nunskega zavoda v Gospi Sveti. Še le 14 let stara, bila je vendar najpridnejša učenka in najboljša pevka. Vse je občudovalo nje lepi glas, nje pridnost, bistroumnost, pokorščino, pobožnost in ponižnost. Ves zavod, tako učiteljice, kakor učenke, vse je srčno žalovalo, ko se je zvedela njena smrt, in še zdaj je ne morejo pozabiti, tembolj ker je med pevkami na koru nenadomestljiva. V Rožeci je po kratki pa mučni boleznii umrla, ko je bila pri stariših na počitnicah. Bila je predobra za ta hudobni svet, zato jo je nebeški ženin k sebi vzel, kjer poje pesem, ktere nihče drugi ne zna peti, ko nedolžne device. Pogreb je bil tako veličasten, da Rožek tacega še ni videl, čeravno je dež rosil. Osem belo oblečenih, domačih deklet je nosilo krsto (trugo). Za krsto so hodile tri sestre, med njimi prednica, in 37 sošolaric iz Gospe Svete. Potem žlahta in vsa gospoda Rožeška, ter obilna množica ljudstva. Krsta je bila obložena z mnogimi, krasnimi vencii, in tudi grob je bil ves ovenčan s cveticami. Gospod župnik so nad grobom tako ginljivo govorili, da so vsem stopile solze v oči. Starišem se res srce v žalosti topi, pa ljuba deklica Marija se gotovo v nebesih veseli in zanje prosi.

Iz Št. Lenarta pri sedmih studencih. (Prošnija za slovenske šole), katero smo poslali c. kr. deželnemu šolskemu совету v Celovec, glasi se tako-le:

„Preslavni c. kr. deželni šolski совет v Celovcu!

Podklosterska občina, pod katero spadamo tudi mi v šentlenartski fari pri sedmih studencih, je ob enem, ko se je oglasila dné 8. julija t. l. zoper govor državnih poslancev gg. K. Kluna in dr. Gregorca zastran slovenskih šol na Koroškem, izrekla željo, naj se ne preminjajo dosedanje določbe glede poučnega jezika v naših šolah.

Podpisani šentlenartski kmetje niso nikakor v primernem številu zastopani v podklosterskim ob-

činskem zastopu. Omenjena izjava te občine gledé naših šol nikakor ne velja za šentlenartsko šolo. Opiramo se na prošnjo našega krajnega šolskega sveta od dné 8. decembra 1885 l. in ono šentlenartskih faranov od ravno omenjenega časa, kteri obe smo visok. državnemu zboru na Dunaj odposlali. Podpisani kmetje in stariši otrok, ki šolo obiskujejo, nikakor ne odobravamo omenjene vloge podklosterske občine in prosimo:

Preslavni c. kr. deželni šolski совет naj našim željam blagovoljno vstreže in šolo v šentlenartu pri sedmih studencih tako vredi, da bo v šoli podlaga vsemu pouku slovenski jezik. Nemški jezik naj bo neobvezen predmet od četrtega šolskega leta naprej.“ — Sledi 50 lastno-ročnih podpisov ondotnih posestnikov.

Radovedni smo, ali bo c. kr. deželni šolski совет želji 50 posestnikov vstregel tako radovoljno, kakor vstreza prošnjam nemškutarških občinskih zastopov, ki izražajo s temi prošnjami bolj svojo željo, kakor željo onih, ktere zastopajo. Dasiravno so se prošnje za slovensko šolo do sedaj zmiraj odbijale in imamo le malo upanja, da bomo zdaj uslišani, se nam zdijo prošnje za slovensko šolo tembolj potrebne ravno sedaj, ko hočejo nemškutarški občinski zastopi in šolski советi slepiti svet s svojimi izjavami za nemško šolo, s kterimi se prilizujejo c. kr. dežel. šolskemu совету v Celovcu. Koroški Slovenci v drugih občinah posnemajte nas!

Iz Velikovoške okolice. (Nemškutarško strahovanje.) Nedavno sem bil v Velikovcu in sem zvedel, kako grdo preganjajo in ujedajo nemški prenapetneži našega rodoljuba g. Hočevarja, zato, ker se je udeležil sokolske slavnosti v Ljubljani. Dali so si bojda besedo, da ga nobeden ne bo več ogovoril, in tudi na to delajo, da bi ga spravili iz Velikovca in mu odjedli službo. Gospod Hočevar je izprašan in skušen lekar in premožnih starišev, torej bi tudi drugje lahko živel, to mu gotovo ne dela skrbi; pa boleti ga mora, če vidi tako zagrizenost in sovraštvo. Ni še dolgo, kar je pet Velikovških pevcev šlo v Kočevje, da so Kočevarjem pomagali zabavljati čez Slovence. Na celej poti po Kranjskem jim nihče ni lasu skrivil, in ko so nazaj prišli, jim tega nihče ni očital, da so šli rogoviliti k nemškej slavnosti na slovensko Kranjsko. Veče predrznosti si skoraj ne moremo misliti, kakor se nahaja pri koroških nemčurjih, ki bi Slovence najrajši s kožo vred pohrustali. Oni bi s Slovenci le preradi tako brutalno (okrutno) postopali, kakor Madjari z ubogimi Slovaki. — Lep značaj!

Iz Št. Štebna na Zili. (Prihod našega novega gospoda župnika.) 2. vinotok je bil za nas prav vesel dan. Prišli so namreč ta dan naš novi gospod župnik č. g. Fran Katnik iz svoje domače vesi in so nastopili našo župnijo. Neznano smo se jih veselili, ker so naš rojak in ker jih poznamo kot prijaznega in narodnega gospoda. Ko so se prijetni vesi približali, jih je sprejela pri lepem slavaloku velika truma ljudstva. Zvonovi so milo peli in možnarji so pokali. V cerkvi so se najprej na prižnico podali, kjer so nam tako lepe besede govorili, da smo bili vsi do solz ginjeni. Omenili so tudi besed: „Slovenci so večidel bogaboječi, pobožni in dušnim pastirjem vdani, in tudi jest upam, da bom enako udanost med vami, dragi mi rojaki, našel.“ Potem je bila peta meša

in „Te Deum laudamus“. Le Bog daj, da bi bili v svoji rojstni dolini prav zdravi in zadovoljni.

Iz Ljubljane. (Vinska pokušnja.) Kakor je obče znano, priredi c. kr. kmetijska družba kranjska v zvezi s sadno razstavo od 18. do 21. oktobra t. l. tudi vinsko pokušnjo v Ljubljani. Mnogo najboljših pridelovalcev vinskih se je že oglasilo in obljubilo dati svoja vina na pokušnjo. S te strani je vinska pokušnja torej zagotovljena. Zavedni vinarji dolenjski in notranjski so vsaj po nekterih okrajih izpolnili dolžnost svojo, sedaj le še preostaja, da bode imela vinska pokušnja tudi tisto korist, ktere želi kmetijska družba. Ktera je pa ta korist? Korist bodei ta, da pridejo vsi tisti, kateri potrebujejo dobrega vina, na pokušnjo, da se prepričajo, da rodi tudi na Kranjskem dobro, celo izvrstno vino. Vinska pokušnja bode tako prirejena, da bode mogoče na podlagi pokušenj tudi kupiti večje množice vina ter naj bode ta pokušnja nekak začetek vinskega semnja. Gorenjci in Korošci! Vi ste se odvadili sami hoditi po vino na Dolensko in v Vipavo, ampak kupujete ga od prekupcev in zato dobivate le slabo in drago blago. Še tist, ki gre sam po vino, pride navadno vinskemu mešetarju v roke, ta ga pa tje pelje, kjer so ga najbolj podkupili. Vinskega mešetarja pa podkupi najbolj tisti, ki bi se rad iznebil slabega vina po visoki ceni. Pri vinski pokušnji v Ljubljani pokusil bode lahko vsak sam mnogo vrst vina in izbral si bode tistega, ki mu najbolj ugaja. Na ta način bode dobiček dvojen: gorenjski in koroški gostilničarji dobili bodo dobrega in poštenega vina, Dolenci in Vipavci bodo pa lahko prodali svojo izvrstno kapljico. Ker ima itak vsak Slovenec mnogokrat opravila v Ljubljani, zato naj vsak tako uredi, da pride ob času od 18. do 21. oktobra v Ljubljano na razstavo in da se udeleži vinske pokušnje.

— (Prodaja plemenskih bikov na Krškem.) C. kr. kmetijska družba kranjska prodajala bode v torek, 16. oktobra, dopoldne ob 9. uri na Gregoričevem dvorišču na Krškem bike muricodolske (sive) pasme. Ti biki so nakupljeni z državno podporo ter bodo prodani na javni dražbi onim kranjskim gospodarjem, kateri dajo največ za nje. Na dražbo bodo postavljeni biki za polovično kupno ceno.

Deželni zbori.

Vlada je predložila dež. zborom postavo o plači katehetov na takih šolah, ki imajo več ko tri razrede in na onih, ki so oddaljene od tistega kraja, kjer katehet stanuje.

Deželni proračun nam kaže sledeče potrebščine: za deželni zbor 7567 gld., za deželno upravo (dež. odbor in uradnike) 50.088 gld., za javno varnost 38.222 gld., za deželno kulturo (ceste, vodne stavbe itd.) 277.571 gld., za šole 426.703 gld., za dobrodelnost in zdravstvene naprave (bolnišnice itd.) 198.401 gld. in še nekaj manjših svot. Skupaj znašajo potrebščine 1.025.594 gld. Dohodkov je le 209.399 gld.; primanjkuje tedaj 816.195 gld., kateri se morajo pokriti z deželno doklado. — Za jezove pri Beli v Kapli se je dovolilo 450 gld. Za ravno toliko podpore se bo naprosila deželna vlada iz cestnega zaklada. — Cesto na južnem bregu Vrb-

skega jezera hočejo zidati na deželne stroške. Slovenski poslanec Muri pa se je temu protivil, rekši, da največi dobiček od ceste imel bo le Celovec in občine pri jezeru, toraj ne gre, da bi Podjunci za cesto ravno toliko plačevali, kakor Celovčani. Sicer pa so ob Vrbskem jezeru itak že tri ceste, namreč železnica, državna cesta in vodna cesta (jezero in prekop do Celovca). Ko so mu pritrdili še nekteri drugi, obveljalo je v odseku, da se napravi konkurenčna cesta, t. j. da nekaj plača dežela, nekaj pa občine, katerim bo cesta v prvi vrsti koristila. — Prevaljska občina se je v dve razdelila: Strojna, Št. Daniel, Suhi Vrh in Jamnica dobijo lastnega župana, vsi drugi kraji ostanejo pri Prevaljah. Poslanec Muri se je temu protivil in dokazal, da ta razdelitev ni potrebna in tudi ne prikladna; zbor pa je pritrdil odseku.

Štajerski deželni zbor je dovolil 200.000 gl. podpore za železnico iz Radgone v Ljutomer. Seveda so Ljutomeri tega veseli. — Slovenski poslanec Miha Vošnjak je govoril za posojilnice, naj se jim dajo tiste pravice, kakor hranilnicam. Cesarski namestnik pa je odgovoril, da to po postavi ne gre. — Tudi je posl. Vošnjak govoril proti ženitvanjski svobodi in rekel, da se s tem le revščina širi, ako se sme vsak berač ženiti, otroke morajo potem občine živiti. Kakor je pa vladni zastopnik odgovoril, ni upanja, da bi vlada ta predlog podpirati hotela. — Prepri se je vnel zavolj sadjarske in vinarske šole v Mariboru. Eden nemških poslancev se je pritožil, da se tam nemški jezik preveč zanemarja. Človek bi mislil, da je taka šola ustanovljena za kmetijski poduk, ne pa za učenje nemščine. Žalostno je res, da nemški liberalci pri vsaki reči iščejo le narodni prepri. Sklenile so se tudi naturalne postaje za vandrovce in druge revne popotnike. Vandrovci ne smejo več za krajarje prositi, ampak odločeni so posebni kraji, kjer dobijo jesti. Slovenski poslanec se je temu upiral. Proti vandrovcem je ta naprava že dobra, ker se takih dežel ogibajo, kjer ne dobijo družega, ko jesti, pa morajo za to še en čas delati. Ciganom bojo pa te postaje ravno prav prišle. Treba bo na postaji nasiti celo druhal, ko bojo siti, pa pojdejo naprej do druge postaje, med potjo pa bojo kradli, kakor do zdaj. Liberalna večina pa slovenskega poslanca ni hotela poslušati.

Kranjski deželni zbor je sklenil, da se zida nova deželna bolnišnica, sedanja pa prodaja. — Dovolil je znaten donesek za dolensko železnico. Ravno tako donesek za Vodnikov spomenik. — Deželnozborski volilni red se je nekoliko premenil.

V isterskem zboru je odstopil deželni glavar Vidulič. On namreč ni hotel odgovarjati na hrvaška in slovenska vprašanja in rekel, da se o takih interpelacijah (vprašanjih), ki niso spisane v laškem jeziku, še govorilo ne bo. Slovanski poslanci so se pritožili in Vidulič je dobil dolg nos od namestnika v Trstu. Listi poročajo, da mu je zdaj žal, ker je odstopil, in bo vsled tega spet ostal na svojem mestu.

Češki deželni zbor je sklenil deželno jezikovno postavo, da je vsaki občini na prosto voljo dano, ali hoče uradovati v češkem ali nemškem jeziku; deželne in cesarske uradnije morajo sprejemati dopise v obeh jezikih, in odgovarjati v tistem jeziku, v katerem je bila pisana uloga. Taka po-

stava bi bila tudi pri nas potrebna! — Nadalje je zbor dovolil v proslavo cesarjeve 40 letnice 200.000 goldinarjev, da se ustanovi češka akademija znanosti.

V Gališkem zboru cvete stari prepir med Poljaki in Rusi. Slednji zahtevajo nekaj ruskih (rusinskih) srednjih šol, pa Poljaki jim le neradi kaj dovolijo. Govorilo se je že, da bodo Rusi zbor zapustili.

Kaj dela politika.

V kratkih dneh se snide državni zbor. Njegova prva dolžnost bo, da dovoli vladi povisane davke. Za žandarne potrebuje vlada 200.000 goldinarjev več, ko prej, za puške repetirke pri deželni brambni pa letos 4 milijone in drugo leto 4 milijone. To tirja brambovski minister. Potem bo prišel pa še vojni minister, in nič še ne vemo, kaj nam bo ta povedal. Toliko je gotovo, da se spremeni vojna postava, in najbrž bojo stroški večji, kakor do zdaj. Da bi pa tudi vlada hotela kaj vstreči željam naših poslancev in potrebam ljudstva, o tem se nič ne sliši, in je malo kaj pričakovati. Govorilo se je sicer, da bo odstopil Slovanom neprijazni minister Gautsch; pa mi tega ne verujemo. In če prav odstopi, kdo ve, če bo njegov naslednik kaj boljši. Pri naučnem ministerstvu imamo Slovani od nekdanjih najhujše sovražnike. Saj se je tudi govorilo o slovenskih paralelkah na Mariborski gimnaziji, pa zdaj je o tem vse tiho. — Stari in mladi Čehi so si še vedno v laseh, in ni upanja, da bi poslednji odjenjali, dokler se bo vlada tako malo ozirala na kulturne potrebe Slovanov. — Mladočeški list „Na Straži“ v Plznu priobčuje pravljico, da so se kranjski poslanci s Taaffejem tako pobotali, da preneha ponemčevanje na Kranjskem, zato pa kranjski poslanci ne bojo branili ponemčevanja na Koroškem. Govori kranjskih poslancev za koroške Slovence so nam najboljši dokaz, da je to le hudomušna mladočeška izmišljava. — V Pulji so hrvaški rodoljubi ustanovili laški list, ki bo zagovarjal pravice isterskih Hrvatov. — Velik katolišk shod bo na Dunaji od 26. do 29. novembra. — Liechtensteinov šolski predlog ima prehode nasprotne med bogatimi Judi, prostozidarji in zagriženimi liberalci. Zato si ga vlada ne upa podpirati in hoče sama izdelati novo šolsko postavo, da vsaj nekoliko ustreže nemškim konservativcem. Bojimo se, da vladni načrt ne bo ne krop ne voda. — Pravosodni minister je ukazal političnim oblastnikom, da naj zabranijo špekulativno razkosanje kmetij. So namreč špekulanti, ki kupujejo kmetije, potem pa z velikim dobičkom razprodajajo posamične parcele bližnjim sosedom. Vsak namreč rad kupi parcelo, ki mu je ravno pri rokah. S tem pa se vedno bolj zmanjšuje število kmetij. Odslej se kmetija ne sme razkosati, da ne bi sodnija za to vedela. — Jutri 11. oktobra napravijo gališki Rusi velik shod v Levovu. — „Obzor“ piše, da ni res, da bi bil škof Strossmajer v Rim poklican. — Za učnega ministra na Ogerskem je imenovan grof Czaky. Njegov brat je bil načelnik ogerskih prostozidarjev. Potem že vemo, v kakem duhu bo Czaky vladal. — Med ogerskimi Vlahi (Rumunci) je vedno večja razdraženost proti

Madjarom. Ti pa tudi vse počnejo, da sovraštvo bolj podkurijo. Nedavno so na dve leti težke ječe obsodili rumunskega generala Trojana Dodo, ker je neko ojestro besedo izustil proti Madjarom. Dobrega konca to ne bo imelo.

Potovanje nemškega cesarja na Dunaj in v Rim po naših mislih nema posebnega političnega pomena. Mladi cesar se hoče pač sosedom pokazati. — Kmečki punt na Rumunskem se je sicer zadušil, vendar pa se kaže, da tam doli ni vse v redu. — Na nemških kolonijah v Afriki se kaže uporen duh. Nemci dolžijo Angleže, da ti zamorce podpihujejo. — O Izaku Kanu, ki se je spuntal zoper afganskega emira, še ni novejših poročil. — Govori se, da bo ruski veleposlanik grof Šuvalov iz Berolina odpoklican, in pride na njegovo mesto knez Dolgoruki. To bi bilo slabo znamenje, ker je Šuvalov glavni podpiratelj nemško-ruskega prijateljstva.

Gospodarske stvari.

Kako se naredi sadni mošt? Letos sadja najbrže ne bomo tako lahko prodali, kakor predlanskim. Na Nemškem, kamor so takrat največ sadja izvozili, je letos prav dobra sadna letina. Kaj torej s sadjem narediti? Najbolj se še izplača, ako ga prodati ne moremo, da naredimo iz njega mošt, ki je dobra in prijetna pijača za poletje. Sadni mošt po drugih deželah močno delajo. Na Francoskem, kjer pridelujejo največ vina, so vkljub temu naredili l. 1885 skoraj 20 milijonov hektolitrov sadnega mošta. Francoski sadni mošt je izvrsten, ker ga znajo prav napraviti. Sadje pusté ležati nekaj dni na kupih, da popolnoma dozori. Potem ga zmečkajo ali pa zmelejo na mlinu za sadje. Navadnemu sadju pridevajo po nekoliko drobnice ali pa lesnika, kar naredi mošt bolj trpežen. To zmečkano ali zmleto sadje denejo za 12—15 ur v kadi, potem pa pride v prešo ali stiskalnico. Mošt, ki teče iz sprešanega sadja, se dene v posodo, najbolje v vinske sode. Preše denejo potem še enkrat v kadi in prilivajo vode in sicer za vsaj 100 kilogramov sadja 20 litrov, najboljša je tekoča voda. To se dobro premeša in čez 12 do 15 ur se drugič dene v stiskalnico. Ta drugi mošt je nekoliko slabejši od prvega, vendar še dober. S sadnim moštom je potem ravno tako ravnati, kakor z grozdnim moštom. Klet, v kateri se mošt hrani, mora biti snažna in zračna; v njej ne sme biti zlasti korenje in zelje ne. Gorkota v kleti naj bode srednja, ne prevroče, pa tudi ne premrzlo. Pri vehi sod ne sme biti zabiti, dokler mošt vrè, sicer bi ga razneslo. Da pa vendar zrak ne pride v sod, naj se položi na veho žakliček napolnjen s peskom. Kedar mošt povrè, ga je treba nemudoma pretočiti v drug čist sod, ter odstraniti drožje. Tudi še pozneje se mora sadni mošt vsaj vsake tri mesece pretočiti, ako hočemo, da ostane dober. Gnjilo sadje, obrezki, preše od sadnega mošta itd. moremo še porabiti za pridelovanje jesiha. To vse skupaj zmečemo v kako kad, kjer se skisa, potem pa spreša; te preše pa moremo še živini pokladati, če jih je pa preveč, jih pa posušimo, da jih dajemo živini tudi po zimi.

Za poduk in kratek čas.

Romanje koroškega Slovenca v Rim I. 1888.

II. Bivanje v Rimu.

(Dalje.)

Popoludne jo ukrenemo v sedmo glavno cerkev „Marije večje ali snežnice“ (S. Maria maggiore). Pred to cerkvijo občudujemo najprej 41 metrov visoki steber, na katerem stoji bogato pozlačena podoba Marije brez madeža spočete device. Znad bazilike doli gleda na nas visoki stolp kot kažipot v nebeško domovino. Nepopisljivo lepa in umetna je sprednja stran cerkve z marmornatim mostovžem, raz katerega papež na Veliko Gospojnico apostolski blagoslov delijo. Ker k najboljši materi tudi najbolj usmiljenja vredni otroci zahajajo, zato se pa tudi pri tej cerkvi največ revežev nahaja. Dasiravno ima Rim do 80 Marijinih cerkev, jih vendar Marija Snežnica po velikosti in starosti vse prekosi. Skoz čvetero vrat, katerih ene so svete, tedaj zazidane, se pride v velikansko hišo božjo. Ko stopiš v cerkev, ne veš, kamo bi se najprej obrnil. Vse lepo, vse veličansko! Ko gledaš na strop, ki je s prvim zlatom, katero so Španci v Ameriki našli, obilno pozlačen; pazi, da na zbrusenem marmornatem tlaku ne padeš! Najlepši marmor po cerkvi se sveti kakor steklo. Šest in trideset silno starih stebrov iz belega marmorja deli cerkev v tri ladije. Ob straneh prekrasni mozaiki iz najstarejih časov; — po vsej cerkvi lepota! Pred neizrekljivo lepim glavnim altarjem opravimo romarsko dolžnost, in zapojemo zahvalno pesem. Pod altarjem so hranjene koščice sv. apostelna Matija in več sv. mučnikov. V rakvi je prelepa podoba iz najfinejšega marmorja papeža Pija IX.; nad altarjem se pa častijo jasli, v ktere je Marija na sveti večer svoje božje Dete položila. V tej cerkvi se nahaja tudi vse časti vredna podoba Jezusa in Marije, katero je, kakor se trdi, sv. Lukež izdelal. Še se nekoliko pomudimo v molitvi pred najsvejšim Zakramentom, se zahvalimo tudi Mariji za milost, da smo priromali v njeno po nji izvoljeno svetišče, potem se podamo poiskati še drugo angeljski Kraljici posvečeno cerkev, ki je blizu koldvora, namreč

Cerkev „Marije od angeljev“ (S. Maria degli Angeli). Sto metrov dolga in 24 metrov široka cerkev je vzdana v podrtine velikanskih toplic cesarja Dioklecijana. Toplice so stavili vjeti kristjani, in jih obličali s svojo kervjo in s svitlimi solzami. Orjaški kamenitni stebri še stojé na mestu, kamor jih je trinog postaviti ukazal. Tudi v tej cerkvi se nahaja mnogo slovečih svetinj. Od tod gremo poiskat še Jezusove cerkve (al Gesu). Lepa je, da začnejo človeka oči boleti, ako njeni obilni blišč dalj časa ogleduje. Ker so jo ravno za posebno slovesnost kinčali, sklenemo, da obiščemo še enkrat čudno krasno svetišče. Na levi strani je altar sv. Ignacija, najlepši med vsemi. Pod tem altarjem počiva sv. Ignacij Lojolan, mož, katerega občuduje ves svet. V tej cerkvi se nam je kazala tudi desna roka sv. Frančiška Ksaverija, ktera je toliko tisoč malikovalcev krstila.

Na večer je bil spet shod v palači Doria Panfilii, katerega se je udeležil tudi slavni grof Per-

gen, ki ima za osnovo romanja v Rim največ zasluženja.

(Dalje sledi.)

Smešničar.

K nekemu revnemu študentu je po zmoti prilezal tat. Ko študent šum zasliši, praša: „Kdo je? Kaj hočeš?“ Tat zareži: „Tiho! če ne, te ubijem. Jes iščem denarja!“ Študent reče na to: „Jes bi ga tudi potreboval; čakaj, da luč naredim, bova skupaj iskala! Pa v moji izbi ga nikoli nič ne najdem.“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. Opozarjamo še enkrat, da bo osnovalni zbor Ciril-Methodove podružnice za Medgorje in okolico v nedeljo dne 14. oktobra popoludne pri Martincu. Naj bi se ga rodoljubi iz okolice v obilnem številu udeležili! — V Celovski okolici se klati cela tolpa tatov, ki tudi siloma vzamejo, če se jim tatvina ne posreči. V kratkem času so oropali tri ženske. — Celovski mestni stražnik (redar) Mara je prijel nevarnega tatu Zepitza, ki je všel iz Trga in so ga zavolj tatvine že dlje časa iskali. Oborožen je bil z nožem in revolverjem, in le težko ga je bilo ukrotiti. — V Beljaku je neki Lah Micelli skočil na železniški tir, da ga je vlak povozil. — Govori se, da se hočejo izogniti Humberškemu klanecu. Cesta bi šla nekaj daljave proti Žihpoljam, potem bi se pa na večerno stran zasukala in polagoma brez posebnega klanca prišla do Humberškega mosta. Ali pride že kmalu do tega, ne vemo. — Na prvi občni zbor Ciril-Methodove podružnice v Št. Janžu je prišlo mnogo domoljubov od blizo in daleč. Dopis pričakujemo. — Za po toči poškodovane v okrajih Celovec, Beljak in Spital so svitli cesar podarili 2200 gld. — Na Mangartu pri Trbižu se je ponesrečil nadporočnik Valenta iz Ptuja, rojen Moravec. Padel je čez peči in se do smrti pobil; njegov tovariš ni mogel do njega, da bi mu pomagal. V Rajbelnu so ga slovesno pokopali. — V Pliberci so razsajali ulanci, ko so od vaj vračali se nazaj v Celovec. Tudi v Celovecu čutimo, da konjiki najrajši razgrajajo. — Pri Št. Jurju nad Celovcem je letos že vtretjič pogorelo. Pogorel je posestnik Jordan. Najbrž je bil ogenj podložen. — V Št. Petru pri Celovcu je pogorel en del Kellerjeve tovarne za stole. — Koroška deželna vlada je razposlala občinam okrožnico, naj posnemajo občino Bistrice-Pulst in naj sklenejo, da posestniki poslom ne bojo več dajali žganja za malo južino. Kakor čujemo, gospodarji večinoma spoznajo, da je žganje škodljivo, vendar so v zadregi zavolj male južine, ker imajo premalo mošta, koritnjaka pa kuhati ne smejo. — Dne 15. oktobra se bo pri tukajšnjem vojaškem oskrbništvu obravnavalo in sklepalo o pismenih ponudbah tistih podjetnikov, ki hočejo v prihodnjem letu s kruhom in ovsom preskrbovati vojaške postaje v Celovecu, Št. Vidu, Srednjih Trušnjah, Beljaku, Trbižu, Naborjetu, Predilju, Rajbelnu in Bolcu. Natančnejši pogoji se vsak dan lahko zvejo od 8. do 12. ure dopoludne pri tukajšnjem vojaškem oskrbništvu (Militärverpflegsamt), dobijo se pa tudi tiskani, pola po 4 kr., in se pošljejo tudi

po pošti. — Iz Poreč je ušel tujec, ki je tam bival pod lažnjivim imenom, ter naredil precej dolgov. Tudi stanovanje je pred odhodom pozabil plačati. — Na 20 mescev ječe je bil obsojen krojač Pucher zavolj goljufije. — Velikansk top (kanon) so peljali skozi Celovec v Pulj. Samo cev je dolga 12 metrov in tehta 4810 meterskih centov. — V zgornji Beli pri Beljaku je gorelo. Zaprli so brata pogorelega posestnika, ker je na sumu, da je zažgal. Zivela sta v sovraštvu. Pač žalostno med brati! — V Marijanišču je umrl prav priden deček Martinak iz Podgorjan. Zvečer se je še zdrav vlegel, zjutraj so pa mrtvega našli. Učil se je izvrstno in se lepo obnašal, tako da je bil ponos celemu zavodu. Pač velika žalost za stariše! Naj se tolažijo s tem, da se je preselil v boljšo domovino.

Na Kranjskem. V Ljubljanske latinske šole se je letos upisalo 908 učencev. Tam bo res treba druge gimnazije, če se una v Kranji ne ponovi. — Pri uršulinkah v Ljubljani je upisanih 649 učenk, brez tistih, ki so zmirom v samostanu. — V Borovnici sta se ponesrečila dva delavca; eden je ostal mrtev. — Zlato mešo so letos peli č. g. dekan Jožef Jeram v Cirknem. — Šoli v Babnem polju na Nötranjskem so svitli cesar podarili 100 gl. — V Loki so prišli žensko, ki je imela ponarejene srebrne goldinarje. V njeni hiši pa niso nič sumljivega našli. — Od 18. do 21. oktobra bo v Ljubljani sadna in vinska razstava. — Zlato mešo bo letos obhajal frančiškanski provincial č. g. P. Evstahij Ozimek. — Nemška šola v Ljubljani šteje v 1. razredu le 24 učencev, med njimi je 16 Slovencev!

Na Štajerskem. Pri sv. Lenartu so ustanovili Ciril-Methodovo podružnico. — Cela vrsta slovenskih občin na Štajerskem se je zopet oglasila za slovenske šole. Prošnje so že odšle na deželni šolski svet v Gradec. Korošci, posnemajte jih! — 47. pešpolk je prestavljen iz Maribora v Gradec, 87. pešpolk pa iz Celja v Trst. — Obesil se je kočar Škočir v Ledini pri Sevnici. — V Radgoni so pri neki vdovi ulomili in odnesli blaga in denarja za 800 gld. Na sumu imajo tolpo (tropo) ciganov, ki jo je po tem dogodku hitro popihala čez ogersko mejo. — V Trnovem pri Ptujih je kočarja sin Franc Zagoršek zadavil kmečko hčer Marijo Hergo in potem odnesel 1400 gld. — Blizo Ptuja je kočar Cizej zaklal hlapca Humerja. — Pri Ormožu bojo delali most čez Dravo; nekaj plača štajerska, drugo pa hrvaška dežela. — V Celju so slovesno odprli sadno razstavo. — Po mnogih krajih štajerskih, kranjskih, primorskih in koroških napravljajo še vedno slovesne veselice v čast 40 letnega vladanja cesarjevega. S tem kažejo Slovenci svojo zvestobo in na laž postavljajo tiste obrekovalce, ki jim to odrekajo. — Posestnikov sin Jernej Rudolf je ubil kovača Petra Ajdnika pri Slov. Bistrici. — Mil. g. knezoškof Stepišnik so zakladu za podporo bolnih duhovnikov svoje škofije podarili 2000 gld. Slava! — Hmelju je cena močno padla, od 180 na 100 gld. Sreča, da so ga Savinjčani večjidel že prej prodali!

Na Primorskem. Deželni glavar goriški grof Coronini je ustanovil dve štipendiji po 300 gld. za

visokošolce iz Goriškega. — V Soči je utonila neka dekla pri pranju, in nek 7leten deček. — Morskega volka so ribiči vjeli pri Lukavi. — Hud boj je bil med vojaki in redarji (policaji) v Rojanu pri Trstu. Dva redarja in šest vojakov je ranjenih. — Na Greti pri Trstu ustanovila se je tovarna, kjer bojo iz slovenskih otrok delali laške, namreč laški otroški vrt.

Po drugih deželah. V Pragi je umrl slovenski pisatelj prof. A. Raič. — Umrl je na Češkem bogati knez Janez Adolf Schwarzenberg, 90 let star. — V Madridu je umrl nekdanji francoski general Bazén. — Črno morje hočejo s kanalom (prekopom) zvezati s kaspiskim morjem, kar bo zelo važno za kupčijo. Stroški so preračunjeni na 40 milijonov rublov.

Družba sv. Mohora.

Družbine knjige za tekoče leto 1888. začele se bodo razpošiljati s 15. oktobrom. — Uljudno tedaj prosimo vse one č. g. poverjenike, ki prejemale knjige v tiskarnici družbe sv. Mohora v Celovcu, da blagovolijo po tiste takoj po 15. t. m. poslati, da nam zavoji pridejo prej ko mogoče s pota ter nam ne zastavljajo pri razpošiljanji knjig vsestransko prepotrebne prostora.

Duhovniške spremembe v Krški škofiji.

Č. g. Urban Miklav, provizor v Slov. Šmihelu je postal kanonik v Gospi Sveti. Prestavljeni so: Č. g. M. Kovač iz Mostiča v Dravograd; č. g. K. Rous iz Dravograda v Mostič; č. g. Franc Premur iz Šmihela v Tinje; č. g. Janez Wagner iz Tinj v Šmihel pri Pliberči; č. g. J. Harter iz Wolfsberga v Št. Lenart; č. g. J. Jungwirth iz Št. Lenarta v Wolfsberg. Č. g. Franc Schaubach je postal župnik v Domačalah; č. g. Fr. Katnik pa župnik v Št. Štebnu na Zili. Č. g. Fr. Marinič pride iz sv. Višarij za provizorja v Št. Tomaž; č. g. J. Ljubej, fajmošter v Št. Tomažu, stopi zavolj bolehnosti v stalni pokoj.

Loterijske srečke od 6. oktobra.

Line	36	90	20	23	39
Trst	88	41	75	34	21

Tržno poročilo.

V Celovcu je biren:

pšenica po . . .	5 gld.	15 kr.
rž	3 "	75 "
ječmen	3 "	10 "
oves	2 "	20 "
hejda	3 "	70 "
turšica	4 "	40 "
pšeno	7 "	— "
proso	5 "	60 "
grah	6 "	80 "
repica	— "	75 "
fižol, rudeči . . .	6 "	50 "

Sladko seno . . .	2 gld.	30 kr.
kislo	1 "	80 "
slama	2 "	— "
meterski cent (100 kil).		
Frišen špeh kl. —	gld.	70 kr.
maslo	1 "	— "
mast	— "	75 "
Navadni voli . . .	100—140	gld.
pitani voli	220—145	"
junci	70—90	"
krave	60—120	"
junice	50—80	"
prešički	4—14	"